

Analýza chodů psa

Stejně jako u koně i u psa rozlišujeme různé chody. U pracovních, výstavních a sportovních psů hraje cílené ovlivňování tempa a způsobu chůze důležitou roli, psi se musí pohybovat volně a pružně. Ale i u obyčejného rodinného psa mohou být odlišnosti v pohybu prvními příznaky nějakého onemocnění.

Na počátku jakékoli veterinární prohlídky týká se kulhání stojící takzvaná analýza chodů, to znamená posouzení pohybu psa. Přesným pozorováním lze zjistit, která noha je postižená; v některých případech lze na základě druhu pohybové poruchy nebo způsobu kulhání i usuzovat na nějaké konkrétní onemocnění.

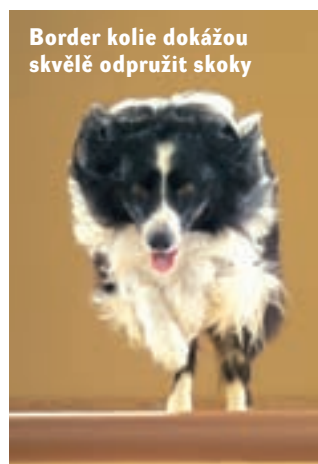
Druhy pohybu zdravého psa

KROK: Krok je pomalý, kráčíkový způsob pohybu, při kterém pes neztrácí kontakt s podkladem. Všechny končetiny jdou postupně za sebou v oddělených intervalech, takže vzniká čtyřtaktní vzorec. Kroky za sebou následují tak, že levá zadní následuje levou přední, pravá zadní pravou přední, potom začne nový pohybový cyklus.

KLUS: Na rozdíl od kroku se u klusu jedná o skokový způsob pohybu ve dvojtaktu: vždy vyrazí nejednou dvě končetiny diagonálního páru najednou, mezitím se pes na krátkou dobu ocitá ve vzduchu.

Na rozdíl od koně je u většiny plemen psů tato fáze ve vzduchu jen velmi krátká - ovšem u některých plemen psů se na výstavách dává přednost výraznější vznosné fázi. Kladení končetin při klusu je například takové: pravá zadní končetina a současně levá přední končetina - fáze ve vzduchu - levá zadní končetina a zároveň pravá přední končetina - fáze ve vzduchu.

CVAL: Rozlišujeme několik druhů cvalu. Cval není na rozdíl od ostatních druhů pohybu symetrický, to znamená, že můžeme rozlišovat cval na pravou a levou nohu. Při pravém cvalu následují končetiny takto: pravá zadní, levá zadní, pravá přední a levá přední. Pokud se pes otáčí vlevo (levou částí těla dovnitř; odpovídá „away-to-me“) je výhodnější, když to činí v levém cvalu. Z toho vyplývá, že při otáčce doprava (pravá strana těla uvnitř; odpovídá „come-by“) je výhodnější pravý cval. To však hraje roli především při rychlých a těsných obrazech (například při agility); pro psa je tak jednodušší mít

Border kolie dokážou skvěle odpružit skoky

pohled nasměrovaný dovnitř. Na základě toho lze rozlišovat trojtaktní a čtyřtaktní cval: v trojtaktním vzorci se diagonální pár končetin (tedy při pravém cvalu pravá zadní a levá přední) pohybují současně, zatímco při čtyřtaktním (rozloženém) cvalu jdou končetiny jedna po druhé.

MIMOCHOD: Kladení končetin při mimochodu se podobá tomu při chůzi, mimochod však je zřetelně rychlejší a končetiny na jedné straně těla se pohybují téměř současně: levá zadní a levá přední (fáze vznosu) - pravá zadní a pravá přední (fáze vznosu) - atd. Fáze vznosu může být více nebo méně výrazná.

Mimochod zaujímá mezi ostatními způsoby pohybu tak zvláštní postavení, že u všech psů nepatří automaticky do normálního pohybového repertoáru, nýbrž u některých poukazuje na nějakou pohybovou poruchu. U těch plemen psů, jež byla původně vyšlechtěna k tahu (například salašníčtí psi), se mimochod vyskytuje často, zčásti se má za to, že se jedná o geneticky podmíněnou zvláštnost.

Některí psi chodí mimochodem, když jsou vyčerpaní nebo nesoustředění. Také u člověka se častěji objevuje mimochod, když jsou při únavě vyraženy určité oblasti mozku. Kromě toho může pes při mimochodu využívat posunu zadních končetin, aby tím zároveň poslal dopředu přední končetiny a tak šetřil energii ve svalech. U některých psů se mimochod pravděpodobně vyvinul z kroku - bývá nevědomky podporován majitelem: při nácvičku chůze u nohy majitel většinou jde příliš pomalu a pes ho následuje chůzí. Pokud však majitel zvýší tempo, ale dělá malé kroky, je pro psa snadnější prostě jen zvýšit rychlost sledu končetin než „přeskočit“ do korektního klusu - tímto způsobem může vzniknout rychlý „mimochodný“ krok.

U psů, kteří se za normálních okolností pohybují jen krokem nebo klusou, ovšem může náhle se objevit mimochod naznačovat problémy se zády (například blokaci kloubů obratlů apod.)

POHYBOVÝ CYKLUS JEDNOTLIVÝCH KONČETIN: odraz – pohyb nad zemí – došlápnutí – nesení a podpírání – odraz atd.

POSLOUPNOST KROKŮ / POHYBOVÝ CYKLUS TĚLA V JEDNOM CHODU (NAPŘÍKLAD KROKU): pravá zadní končetina – pravá přední končetina – levá zadní končetina – levá přední končetina atd.

Zvláštnosti typické pro některá plemena

Ačkoliv klus u jezevčíka vypadá jinak než klus u chrtů a doga při kroku působí jinak než krácející jorkširský teriér, přece jenom jsou základní pohybové vzorce u všech plemen psů v zásadě stejné. Malé rozdíly bychom však našli u mimochodu (viz výše) a klusu. Souvisí to s původním způsobem využívání určitých plemen: chrti, kteří byli odjakživa chováni na rychlost, vyka-

Německý ovčák má spáditou hřbetní linii

Posouzení pohybu psa

zují klus se dvěma „letovými“ fázemi. Tímto způsobem dokážou v rámci jednoho pohybového cyklu urazit velmi dlouhou vzdálenost. Naproti tomu mnoho tažných psů ani při trysku zcela neztrácí kontakt s podložkou. To jim umožňuje výrazně klidnější tažení saní, jež šetří energii (viz fyzikální zákony o tření a setrvačnosti). Většina ostatních typů psů má cval s „letovou“ fází.

CHRTI: vzadu vpravo – vzadu vlevo – 1. letová fáze – vepředu vpravo – vepředu vlevo – 2. letová fáze – vzadu vpravo atd.

SAŇOVÍ PSI: vzadu vpravo – vzadu vlevo – vepředu vpravo – vepředu vlevo – vzadu vpravo atd.

OSTATNÍ PLEMENA: vzadu vpravo – vzadu vlevo – vepředu vpravo – vepředu vlevo – letová fáze – vzadu vpravo atd.

Rovná hřbetní linie

Zvláštnosti vyplývající z tělesné stavby

Spáditá hřbetní linie, případně spáditá záď: Hřbetní linii, která vzadu směrem k zádi klesá, najdeme například u německého ovčáka; většinou se pojí se silným zaúhlením pánevních končetin. V důsledku spádité hřbetní linie je pro tyto psy sice za určitých okolností snadnější dávat pánevní končetiny pod tělo. Tím pádem pojmou větší zátěž pánevní končetiny, což je výhodné například při výskoku na vysokou překážku - bohužel psi s výrazně spáditou zádí bývají často méně stabilní a dostávají se negativní jevy v důsledku přetížení v oblasti kyčlí, případně přechodu mezi bederními obratli a křížovou kostí (onemocnění jako DKK a Cauda Equina Compressions Syndrom - syndrom koňského ocasu).

Přestavěná hřbetní linie: Pod tímto označením rozumíme ta-

kovou hřbetní linii, která je v oblasti zádi vyšší než v oblasti lopatek. Většinou se pojí s odpovídajícím výrazným úhlením hrudních končetin při relativně „dlouhých“ pánevních končetinách a setkáváme se s ní u některých border kolií a chrtů. U border kolií má tato zvláštnost zřejmě spojitost s přizpůsobením původnímu pracovnímu postoji psa s přikrčenou přední částí těla - výrazné úhlení hrudních končetin je zde výhodou. Také při přistávání po skoku ve cvalu nebo při skoku přes překážku je možno v důsledku příznivého zaúhlení skok lépe odpružit. „Přestavění“ psi kromě toho mohou při pohybu natáhnout končetiny velmi daleko dopředu a tím pádem dosahuje velké délky kroků, což zvyšuje rychlost. K nevýhodám takové stavby zádi patří ovšem to, že podíl tělesné hmotnosti, již musí nést hrudní končetiny, je větší než normální (normálně nesou cca 60 % hmotnosti). O to větší je potom také riziko opotřebení!

Rovná hřbetní linie: Pokud jsou lopatky i záď ve stejné výšce, hovoříme o rovné hřbetní linii - ta je normální u většiny psů. Taková vyrovnaná tělesná stavba většinou způsobuje, že psi jsou sice méně specializovaní na určité pohybové vzorce, zároveň jsou ale méně náchylní na určitá zranění a poruchy v důsledku opotřebení, a proto je lze používat pro plnění velmi různorodých úkolů. Přírozeně i rovná hřbetní linie může být doprovázena silným nebo slabým úhlením končetin - tak mají někteří psi s rovnými zády velmi strmě zaúhlené hrudní končetiny, které jsou mj. méně vhodné k zachycování nárazů po přistání ze skoku. Celkově je třeba zdůraznit, že u všech těchto znaků jsou jejich příliš extrémní projevy nevýhodné pro průběh pohybu a přinášejí také trvalé problémy s klouby! To platí jak pro psy, kteří jsou příliš přestavěni, tak pro ty, jejichž hřbetní linie je příliš spáditá, pro psy s příliš strmým úhlením i pro psy s příliš výrazným úhlením!

S. Meermannová

Krok

Klus

Lehký cval

Cval